

Paul Claudel:

JANA Z ARKU NA HRANICI

Přeložil Karel Kraus

Prolog

Sbor: Je temno! Je temno! Byla Francie pustá a prázdná. Je temno! Jako bez tváře, je v tmách, je v tmách naše celá zem. Je temno! Duch boží se vznášel a vál nad změtí myslí; i nad změtí srdcí. V změti je vůle, změteno je svědomí. Duch boží nemá spočinutí.

Soprán sólo: Až ze dna, z hloubí propastné, svou duši pozvedám k Tobě, Pane! A nemeškej už déle! Kdo bude mít sílu, aby věrně stál?

Sbor: Je temno! Je temno! Byla Francie pustá a prázdná. Jako bez tváře, je v tmách, je v tmách naše země.

Lví tlamy, lví tlamy, moci jednorožců, Pane, můj, zprosti nás, Eli, Fortis, Ischyros!

Hlas: A byla dívka, řečená Jana!

Sbor: A byla dívka, řečená Jana! Kdo, kdo, kdo slyšel jaktěživ něco takového? Kdo, kdo, kdo slyšel jaktěživ takovou věc? Může vzejít sémě v zemi za jediný den? Jak máme věřit, že naráz vznikne národ, že vznikne lid? Až ze dna, z hloubí propastné, svou duši pozvedáme, k Tobě, Pane!

Hlas: A byla dívka řečená Jana!

Sbor: Dcero boží, tak už pojď!

Hlas: Může Francie zůstat navěky roztržena vedví?

Sbor: Dcero boží, tak už pojď!

Hlas: „Což Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

Sbor: To, co nás bratrsky pojí, je láska. Kdo, kdo, kdo bude mít sílu a zahubí ji v nás? Ani libovůle, ani malomyslnost, ani podvod, ani násilí a strach a temná zášť.

Hlas: Bylo dítě, řečené Jana.

Sbor: De profundis clamavi ad te Domine, Domine, quis sustinebit. Byla Francie pustá a prázdná. Jako bez tváře, je v tmách, v tmách je celá naše zem.

Hlas: Byla dívka panenská, řečená Jana.

I. HLASY NEBES

(Je slyšet, jak do noci vyje pes)

Sbor: Jano, Jano, Jano!

II. KNIHA

Bratr Dominik: Jano! Jano! Jano!

Jana: Kdo mě volá? Kdo mě to volá? Kdo na mne volá Jano?

Bratr Dominik: Ty už mě neznáš?

Jana: Bílá kutna s černou kapucí — to nosíval Dominik!

Bratr Dominik: Bílou kutnu mi potřísnili moji bratři z Paříže a z Rouenu. Mám na ní takovou skvrnu, že ji nesmyje ani mydlice, ani louh.

Jana: Tu smyje dobrota boží, bratře Dominiku, a krev nevinného děvčete.

Bratr Dominik: Jano, sestřičko moje, tys mě poznala?

Jana: Bratře Dominiku, jsme ovečky z jednoho ovčince. Ty jdeš v čele stáda — jak bych nepoznala tvůj hlas?

Bratr Dominik: Moji bratři i synové mě zradili. Měli hlásat pravdu a stali se — proti vůli boží — tvými žalobci, Jano, a katy. Slovo ztratilo veškerý svůj smysl v jejich ústech. A proto jsem já, Dominik, sestoupil k tobě s nebe. Nesu ti knihu.

Jana: Po celou dlouhou dobu, bratře Dominiku, slyšela jsem kolem sebe mnoho per skřípat a vrzat.

Bratr Dominik: Povstala z toho celá kniha.

Jana: Ten strašlivý hlas, který mne vyslyšel, všechna ta neúnavná pera kolem, ta pera, skřípající po pergameni — z toho nakonec povstala kniha? Celá kniha je z toho — jenže já neumím číst.

Bratr Dominik: S tou knihou jdu za tebou, abys pochopila. Písmena nemusíš znát. Tu otýpku slov, co tady na zemi omotali latinským povřískem, ten soudní protokol, vyválený v přímořském nářečí, přeložili andělé v nebi pro věčné časy.

Jana: Čti mi tedy, bratře Dominiku, ve jménu božím. Já se ti budu dívat přes rameno.

Bratr Dominik: Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen!

Sbor: Tak staň se.

(Jana se pokřikuje spoutanýma rukama.)

III. HLASY ZEMĚ

Bratr Dominik: Jana! Jana! Jana! Kacířka, odpadlá, striga! Je proti Bohu, je proti králi, je proti lidu. Do klády! Zabte ji! Upálit!

Jana: Kacířka, odpadlá, striga. Bratře Dominiku! To všechno má být Jana z Arku? To že jsem já?

Sbor: Kacířka, odpadlá, striga!

Jana: To není možné. Ty kněze jsem měla v úctě, ten nobohý lid jsem milovala. A teď že chtějí doopravdy upálit Janu — jsem jejich dítě?! Opravdu mě chtějí upálit... živou?

Sbor: Kacířka, odpadlá, striga! Jana! Jana! Jana! Dost už, dost už, dost už! Do klády! Zabte ji! Upálit!

Bratr Dominik: K tobě mluvily hlasy nebeské. Teď uslyšíš, co si z nich vybrali tady dole. Naslouchej hlasům země.

Bas sólo: Mulier spiritum pythonis habens, anima, quae declinaverit ad magos et arloles et fornicata fuerit cum eis.

Sbor: Lex est!

Tenor sólo: Joannal

Bas sólo: Ponam, ponam faciem meam contra eam et interficiam eam de medio populi mei.

Sbor: Lex est!

Tenor sólo: Joannal

Sbor: Hic, hic, hic, hic, hic, est Joanna. Hic, haec, hoc, hic, haec, hic, hoc, haec, hoc, hic, haec, hoc, hic est Joanna peccatrix.

Tenor sólo: Strygal

Sbor: Pereat!

Tenor sólo: Haeretical

Sbor: Pereat!

Tenor sólo: Relapsal

Sbor: Pereati!

Tenor sólo: Malis artibus addicta! Inimica regis et populi!

Sbor: Morte moriatur! Morte moriatur!

Tenor sólo: Prostibulum inferni! Instrumentum Satanae!

Sbor: Comburatur igne!

Jana: Opravdu, ano, už si vzpomínám! Oheň pálí! Kouř dusí! Ach to bolí, bolí.
- Vy, kněží! Kněží Kristovi! Tolik zlého jsem napáchala?! Řekněte! Opravdu jste
ji tak nenáviděli, ubohou Janu?

Sbor: Pereati!

Bratr Dominik: Ne, Jano, tebe nesoudili kněží. Když tě obklopila divoká zvěř,
ti kněží, ti politikové, vztek v srdci, u huby pěnu, Anděl soudu, ten, který má
váhy, jím srazil jediným políčkem mítru s hlavy a s ramen strhl kutnu i kápl.
(Vcházejí soudci.)

Ted jsou z nich trhaní! Na hlavě ať má každý, co mu náleží. I Jana, jako kdysi
její sestry v římských arénách, musí být vydána zvířatům. Vyvolenou Páně, svě-
tici boží, nebudou soudit ani kněží, ani lidé, ale — zvířata. (Vejde předveřník.)

IV. JANA VYDANÁ ZVÍŘATŮM

Herold: Soud přichází! Ticho!

Předveřník: Kdo předsedá?

Herold: Tygr.

Sbor: Tygr.

Předveřník: Necítí se být povolán.

Herold: Liška.

Sbor: Liška.

Předveřník: Necítí se být zdráva.

Herold: Zmije.

Sbor: Zmije.

Předveřník: Ta se vypískala sama.

Herold: Tak co? Vezme to někdo? Předseda není?

Sbor: Tak co? Je! Je! Někdo to vezme.

Předveřník: Kdopak se uvolí být soudcem Jany z Arku?

Porcus: Já! Já! Já! Já! Já se uvolím, že Janu odsoudím.

Předveřník: A vy jste kdo? Vaše jméno? Jakpak vám říkají?

Porcus: Ego nominor Porcus. Mně říkají prase. Já! Já! Já jsem to prase.

Sbor: Porcus! Porcus! Roch! Roch! Sit Porcus praeses noster. Roch! Roch! Non
habemus alium judicem nisi Porcum. Vivat et semper vivat Porcus porcorum!
Dignus est praesidere in nostro praeclaro corpore! Sicut liliū inter spinas, ita
formosus iste inter cucullos. Quis enim dedit nobis patatas? Ceciderunt stellae
de coelo et factae sunt pro nobis patatae? Quis iudex sicut Porcus Dominus
noster? Ecce quam bonum et jucundum est habitare fratres in unum omnes co-
medentes patatas. Hic est Nasus inter nasos. Dijudicans trumphas et patates. Ster-
nutatio ejus splendor ignis. Porcus porcorum. Vivat et semper vivat. Porcus
praeses noster! Porcus porcorum!

Předveřník: Kde máme přisedící?

Sbor: Béé! Béé! Bééééé!

Předveřník: Kdopak jste vy?

Sbor: Ego nominor Pecus.

Předveřník: Pecus de pecore, raďte se usadit po obou stranách a přijměte od-
znaky svého důstojenství. (Nasazují jim beraní hlavy.)

Ale teď — kdo bude zapisovat?

Osel: Já, já, osel! Asinus adest.

Sbor: (Výbuch divokého smíchu) Chal! Chal! Chal! Chal!

Mistr osel zazpívá, chal! chal! chal! chal! chal!

Ať zastřihá ušima, chal! chal! chal! chal! chal! — a!

Máme seno, ten si dá, chal! chal! chal! chal! chal!

Az se blahem poslintá, chal! chal! chal! chal! chal! — a!

Ecce magnis auribus! Adventavit asinus: Pulcher et fortissimus: Sarcinis aptissimus, pan Osel, Mistr Osell! — a!

Porcus: Přiveďte obžalovanou! Jano, successit illi praeclaro Tribunali, chci říci, že trpělivému úsilí našeho moudrého a osvíceného soudního dvora se nakonec podařilo — po dobrém nebo po zlém, id est důvtipnými výsledky, jakož i právem útrpným — vynést na světlo pravdu z hlubin zbloudilého ducha a zkaženého srdce.

Sbor: Ecce magnis auribus.

Herold: Ticho!

Porcus: Nyní se pak zlíbilo králi Francie i země anglické, našemu zákonitému vládcí a panovníkovi, povolat tě sem, abys vyslechla spravedlivý rozsudek. Slyš tedy, jak dospěl v milosrdenství svém tento moudrý a osvícený soud, jemuž předsedám já, k rozhodnutí vyprostit tě jasným plamenem ohně z temnot zlého ducha, s nímž ses tak zločinně zapletla. Avšak pro jistotu a klid našeho svědomí je nezbytné, aby ses vlastními ústy ještě jednou slavnostně doznala:

Klekněte!

Joanna, filia Romeae, faterisne et confiteris te tenerrimam puellam non naturali auxilio victoriam de manibus Regis nostri (všichni vstanou) evulsisse et fortes exercitus ejus sicut paleam in probrosissimam fugam versasse? Překládejte.

Přídveřník: Jano, doznáváš, že jsi nepřemohla Angličany vlastní silou a mocí přirozenou?

Jana: Doznávám!

Sbor: Přiznala se!

Porcus: Pištel Joanna, filia Romeae, faterisne et confiteris te auxilio Diaboli potentissimi Alapum dedisse Regi Nostro et fortes exercitus ejus in probrosissimam fugam versasse? Překládejte.

Přídveřník: Jano, doznáváš, že s pomocí ďábla, našeho pána všemohoucího... (všichni chtějí povstat).

Porcus: Sednout! Sednout! Sedte, pitomci! Ďas aby vás... Jano, doznáváš, že to všechno jsi učinila s pomocí ďábla?

Jana: Říkám, že ne!

Porcus: Co říká?

Přídveřník: Říká, že říká, že ano.

Porcus: Napište, že řekla ano.

Teď se vyjádří soudní dvůr.

Pecus, quid dicis?

Pecus: Bé bé bé bé béééééé.

Porcus: Pecus, quid dicis?

Sbor: Bé bé bé bé béééééé.

Přídveřník: Habemus confitentem reum.

Porcus: Docti et sancti fratres, sic vobis justum et aequum videtur ut Joanna, filia Romeae, Stryga, morte condemnatur?

Sbor: Moriatur, Stryga.

Porcus: Fiat voluntas Regis Nostri.

Audivistis Sententiam.

Strygal

Sbor: Pereati
Porcus: Haeretical
Sbor: Pereati
Porcus: Relapsal
Sbor: Pereati
Porcus: Inimica Regis, et totius generis humani!
Sbor: Morte moriatur.
Porcus: Joanna Stryga, filia Romeael
Sbor: Comburatur igne!

V. JANA U KÓLU

Jana: To je pes, co tak vyje do noci?

Bratr Dominik: To není pes, to je zoufalý Yblis, který je sám a vyje až z hloubí pekel.

Sbor: Odpadlá.

Jana: Odpadlá.

Basy: Kacířka.

Jana: Kacířka.

Basy: Striga.

Jana: Striga.

Basy: Odpadlá.

Jana: Odpadlá.

Basy: Litice.

Jana: Litice. To všechno jsem já, Jana.

Jana: Církev — kněží — co už je na světě hodno větší úcty! — ti nejschopnější a nejučenější, všichni mě svorně odsuzují. Pověz mi, bratře Dominiku, čeho jsem se dopustila? Přečti mi, co stojí v knize!

Bratr Dominik: Všichni ti velcí toho světa, kteří tě odsoudili, doktoři a učenci, Větrelec, Nemehlo, Kolohnát a Loužička, ti všichni zatvrzele věří v ďábla, neboť nechtějí uvěřit v Boha. Ďábel je pro ně skutečnost; andělé smyšlenka. — Ďábel, kterého jsi nenáviděla, ten prý ti pomáhal. Anděly jsi vzývala a neudělali pro tebe nic. Provinila ses před Bohem i před ďáblem, proto tě oba odsuzují. Na tuhle moudrost přišla naše Sorbonna. Takoví jsou ti slavní doktoři, jejichž radám naslouchá i papež.

Jana: Ale jak to, že já, prachobyčejná pasačka z Domrémy, jsem se dostala až sem?

Bratr Dominik: To vyšlo v kartách — taková hra, vynález bláznivého krále.

Jana: Co je to hra v karty?

Bratr Dominik: Hned uvidíš.

VI. KRÁLOVÉ, aneb JAK VZNIKLA HRA V KARTY

První herold: Hra v karty, to jsou čtyři králové, čtyři dámy, čtyři sluhové.

Druhý herold: Mají k ruce sedm pionů.

První herold: A smysl hry je v tom, že králové si prohazují místa.

Druhý herold: Kdo býval na jihu, jde na sever.

První herold: Ten, kdo na východě stál, jde na západ. Je pohyb.

Druhý herold: Jenom dámy se nikdy nehnou z místa, královny zůstávají stát.

První herold: Jen račte, Veličenstva, dál!

Třetí herold: „Král francouzský“ (vstoupí král)
 „Její Veličenstvo Hloupost“ (vstoupí Hloupost)
 „Král anglický“ (vstoupí král)
 „Její Veličenstvo Pýcha“ (vstoupí Pýcha)
 „Vévoda Burgundský“ (vstoupí vévoda)
 „Její Veličenstvo Lakota“ (vstoupí Lakota)
 Druhý herold: Kdepak je, kde zůstal čtvrtý král?
 První herold: Kdo karty zná, ten ví, že čtvrtá ve hře bývá smrt.
 Třetí herold: „Smrt“ (vstoupí Smrt)
 První herold: Teď vchází jeho choť, jeho družka, která věrně s ním v loži manželském přebývá.
 Třetí herold: „Její Veličenstvo Chlípnost“ (vstoupí Chlípnost)
 První herold: Jen králové se mění, královny však — Její Veličenstvo Pýcha, Její Veličenstvo Hloupost, Její Veličenstvo Lakota, Její Veličenstvo Chlípnost —, královny ty zůstávají stát a nikdy neopustí nás.
 Druhý herold: Tu pravou hru tu nikdy nehrají králové, ba ani královny, ale kluci - sluhové.
 První herold: Ať vstoupí sluhové.
 Třetí herold: „Jeho Milost, vévoda z Bedfordu“
 „Jeho Výsost Jan Lucemburský“
 „Jeho Jasnost Regnault de Chartres“
 „Vilém de Flavy“
 Jana: To je ten, co v Compiègne spustil přede mnou mříž.
 První herold: Hra začíná a bude mít tři kola.
 První kolo:
 Regnault de Chartres: Prohrál jsem, chci říci, že jsem vyhrál.
 Bedford: Vyhrál jsem, chci říci, že jsem prohrál.
 Druhé kolo:
 Vilém de Flavy: „Trumfi!“
 Jan Lucemburský: „Přebíjím!“
 Třetí kolo:
 Regnault de Chartres: Vyhrál jsem.
 Bedford: A já prohrál.
 (Králové se vyměňují místa)
 Regnault de Chartres: Prohrál jsem a mám plné kapsy peněz.
 Jan Lucemburský: Vyhrál jsem a mám plné kapsy peněz.
 Vilém de Flavy: Pánové, Jana z Arku, ta panna, je vaše.
 Bedford: Ta čarodějnice!
 Regnault de Chartres: Poroučím se vám, pánové, a těším se na shledanou.
 Basy: Comburatur igne!

VII. KATEŘINA A MARKÉTA

Jana: To zvoní zvony — teď v noci?
 Bratr Dominik: To zvoní umíráček.
 Jana: A vyzývá dobré lidi, aby se pomodlili za Janu z Arku. Zvony! Děkuju vám! Sestřičky moje! Přítelkyně! Moje hlasy, které dlouho mlčely, promlouvají teď znovu!
 Bratr Dominik: Černý zvon a bílý zvon!
 Jana: Kateřina a Markéta. Poznávám je! Kateřina šeptá „De profundis“ a Mar-

kéta, modrá a bílá tam na nebi, volá „Tati, mamí!“. Takhle jsem je vždycky sly-
chala v Domrémy, Kateřinu a Markétu! Ježíš! Marie! Ta dvě jména mám hezky
napsaná na své modrobílé korouhvi. Ježíš, Marie, Kateřina, Markéta. A já, malá
žába, mezi kopřivami a blatouchy, celá zkoprnělá, v ruce držím chleba s máslem
— ani jsem si nekousla.

Basy: Comburatur igne, comburatur igne!

Kateřina: De profundis clamavi ad te, Domine, Libera me Domine, de ore leonis
dum veneris ludicare saeculum per ignem.

Markéta: Spira, spera, Ježíš, Marie.

Kateřina a Markéta: Jano, Jano, Jano, dcero boží, tak už pojď!

Jana: Jdu! Půjdu! Ano! Už jdu! Kde mám ten meč? Ano, já jdu! Vždyť už jdu!
A je to! Už ho mám! Popadla jsem jeho koně za uzdu! Vedu zpátky svého šle-
chetného krále. Vedu ho lesem. Vedu ho zpátky celou Francií!

Kateřina a Markéta: Jano, Jano! Jano! Krále veď, krále veď! Je francouzský
král, ať přijde!

VIII. KRÁL JEDE DO REMEŠE

Sbor: Kdo nám podá krajíc s medem?

Kdo nás pozve k večeři?

Dřív od vás neodejdem,
stát budem u dveří.

Kmotr Pytel!

Kmotře Pytli, jak jsi schlíplý,
když hospodyně marně hledáš!

Kmotře Pytli, sousede náš,
mlýn je tvůj, ale ženu nemáš.

Šaty z rezného plátna má

— halamal

Kdo prodává mouku lacino,
nebude v zimě pít víno.

Bečka! Bečka!

Matka Bečka, to jsme rádi,
veze nám sem víno v kádi.

Sedí v sudu jako král,
nalej, matko, nepluj dál!

Kmotr Pytel odhodlá se,

paní Bečku chytí v pase.

Píva chraň se, břichopase!

Víno nikdy neškodí.

Kmotře Pytli, brachu náš,

hlad a žízeň nepoznáš!

Kmotře Pytli, ty se máš!

Hlad a žízeň nepoznáš.

Kmotře Pytli, ty se máš!

Když ti žena bude spílat —

kmotře Pytlíku, ty se máš! —

jen víno pij na kuráž.

(Kmotr Pytel a matka Bečka se obřadně zdraví.)

Kmotr Pytel: Matko Bečko, to už je dlouho, co jsme se neviděli!

Matka Bečka: Ty můj kmotře Pytli, tys mi pěkně sešel, chudáčku, za tu dobu, co jsem tě neviděl!

Kmotr Pytel: Paní Bečko, ženo má, nesu ti dobře maštěnou placku od nás z Pí-kardie.

Matka Bečka: Kmotře Pytli, tys větroplach, můj mužičku, ale já ti nesu něco, aby ses usadil.

Kmotr Pytel: Bečičko, Bečko, ženo má! Bečko, ženuško Bečko! Poctivý francouzský chléb a dobré francouzské víno nesmí teď už nikdy od sebe.

Matka Bečka: Kmotře Pytli, to jsi dobře pověděl, hochu, za to ti dám hubičku.

Sbor a dětské hlasy: Ať žije kmotr Pytel!

Ať žije matka Bečka!

Kdo nám podá koláč s medem?

Kdo nás pozve k večeři?

Dřív od vás neodejdem,
stát budem u dveří.

Kněz (vztyčí se mezi nimi jako černá svíce):

Sedláci, Chrapouni! Holoto křupanská, neotesaná! Že vám není hanba vyvádět jako pohaní, teď, na Štědrý večer, zrovna když se náš král a pán ubírá do Remeše, kde má přijmout andělské posvěcení.

Venkovan: Vždyť jsme na tuhle chvíli čekali! Proč se nenapít, když se náš kmotr Pytel sešel s bečičkou vína? Když si polovina Francie přitiskla na srdce tu druhou polovici?

Kněz: Tak pojďte, děti! Všichni sem, kolem mne a zopakujem si společně tu krásnou latinskou antifonu, co jsem vás naučil. Země prostřela našemu milostivému králi pod nohy velikánský sněhový koberec. A my zas před ním rozvinem, od Loiry až k Remeši, jeden veliký koberec modliteb.

Aspiciens a longe. Rozumíte? To židovský národ očekává Spasitele, jako my tady našeho milostivého krále. Aspiciens a longe. Zdály vyhlížeje, tam někde daleko, ruka zaclání očí a všude je tma a zmatení.

Sbor: Aspiciens a longe. Ecce video Dei Potentiam venientem. Et nebulam totam terram tegentem.

Dětský hlasy: Ite obviam et dicite.

Bas sólo: Nuntia nobis si tu es Ipse.

Sbor: Qui regnaturus es in populo Israel.

Hlas Petříka: Už jde! Už jde! (Zdály výkřiky) Král! Francouzský král! Král jede do Remeše.

Kněz: Qui regis Israel.

Sbor: Nuntia nobis si tu es Ipse.

Kdo nám podá koláč s medem?

Kdo nás pozve k večeři?

Dřív od vás neodejdem,
stát budem u dveří.

Kněz: Qui regnaturus es in populo Israel.

Jana: A to všechno je moje práce!

Bratr Dominik: To všechno Bůh! To je boží dílo!

Jana: Ano, Bůh! Bůh a Jana! Hlasy mě neoklamaly. Kateřina a Markéta mě neoklamaly.

Sbor: Kolohnát, Nemehlo, Loužička, Vetřelec tvrdí, žeš propadla klamu!

Jana: Král nechtěl jít, ale já popadla jeho koně za uzdu.

Sbor: Kacířka, litice, striga. Bludačka odpadlá, rozkolnice. Nevěstka, posedlá, vražednice.

Jana: To já ho sem přivedla, přes celou Francii.
 Sbor: Pereat strygal! Pereat strygal!
 Jana: To já ho přivedla do Remeše.
 Sbor: Morte moriatur! Morte moriatur!
 Jana: To já zachránila Francii! Já jsem ji sjednotila. Celá Francie mi podala ruku. Všechny ruce v jedné! A nikdy už je nic neodtrhne!
 Sbor: Comburatur igne!
 Bratr Dominik: Jano! Jano! Jano! Král, který je smrtelný, jsi dala svou panenskou krev?

IX. JANIN MEČ

Markéta: Spera! Spíra!
 Jana: Mezi šepotem slaviček slyším na nebi Markétu a podle hlasu té účinně řečohlné sestry zhasínají líbezná hvězdičky jedna po druhé.
 Bratr Dominik: Stránky psané nocí, krví, lazurovou modří a purpurem mi proklouzly mezi prsty a na panenském pergameni zbyla už jenom jediná zlatá iniciála.
 Jana: Je krásná, ta Normandie, celá rudá a růžová, zarudlá štěstím a zružovělá nevinností, jak se tu chystá spolu se mnou k svatému přijímání v třeptivé rose! A vstoupit na nebe v měsíci máji, není to krása i pro Janu? Jsi krásná, Normandie, ty moje krásno, ale co bys teprve řikal, bratře Dominiku, kdybychom ti mohli, Markéta a já, vypovědět, co je naše Lotrinsko.
 Bratr Dominik: Mluv, Jano, jsou věci, které takové děvčátko může vypovědět, to já zas vím, protože jsem časné zrůna, opásán mečem a koží, chodíval se zavřenýma očima po stezkách pokání.
 Jana: Co ti můžu povědět, když na nebi je ještě aspoň tucet hvězd, které toho vědí víc než já?
 Bratr Dominik: Pověz mi, co je tvůj meč? Je pravda, že ten strašlivý meč, před kterým prchali Angličané a Burgundané, že jsi ho našla ve zřícené kapli?
 Jana: Ale kde! Jakápak zřícená kaple! Dostala jsem ho v Domrémy. V levé ruce korouhev, v pravici svůj meč, ach, kdo se mi mohl ubránit? Ježíš, Marie, Ježíš, Marie!
 Kateřina: Jano! Jano! Jano! Dcero boží, tak už pojď!
 Jana: Už jdu! Už jdu! Půjdu! Ano, vždyť už jdu!
 Bratr Dominik: Komu to teď říkáš?
 Jana: Copak jsi hluchý? Neslyšíš hlasy: Jano, Jano, Jano, dcero boží, tak už pojď! Už neřikají čarodějnice, ale Jano, moje křesťanské jméno, jak mi je dali u křtu: už ne kacířka, odpadá a nevímco ještě, všechny ty nadávky. Říkají dcero boží! A to je krásné, být dcera boží!
 Kateřina, Markéta a sbor: Jano! Jano! Jano! Dcero boží, tak už pojď!
 Jana: Teď to není jenom Kateřina a Markéta, ale celý národ, všichni živí i mrtví volají: Dcero boží! Jano! Jano! Dcero boží, tak už pojď! Ano, já půjdu!
 Bratr Dominik: Ale o meči jsi mi nepověděla nic.
 Jana: Abys pochopil meč, ty můj ostříhaný bratře, musel bys být malá lotrinská holka. A takové lotrinské děvčátko z tebe nemůže udělat. Nemůžu tě chytit za ruku a vzít s námi, aby sis zazpíval Trimazo!
 Dětské hlasy: Trimazo!
 Jana: Jen si je poslechni!
 Dětský hlas sólo: Když po poli jdeme zeleném,
 když po poli jdeme zeleném,
 je mladé osení na něm

a vůně v keři hlohovém —
s námi je Bůh.

Jana: Poslouchej! Poslouchej!

Dětské hlasy: Jen hajej má holubičko,
vždyť ohlídá tě ve spaní
a ve dne si tě ochrání
sám Pán Bůh.

Kdo může dát svůj koláček
a jedno z bílých vajíček?
Já nemám žízeň ani hlad,
jen svíčku chci obstarat
a svaté Panně k nohám dát —
s námi je Bůh.

Jana: Rozuměl jsi, bratře Dominiku? Ale mně nebude nic povídat nějaký Kolohnát a Loužička! Před domem mého otce je lípa — když svítí měsíc, vypadá jako vysoký kazatel v bílé komži — a ta mi vypověděla všechno.

Dětské hlasy: Už je máj, měsíc máj,
už je milý měsíc máj.

Bratr Dominik: Povídej, já tě poslouchám.

Jana: Když uhodí pořádná zima a všechno sevře chlad a mráz, jako by na to sáhla smrt, a lidé zmírají zimou a na všem se usadí sníh a led — člověk by řekl, že pod takovou duchohou a pod tím krunýřem je mrtvo, konec všeho.

Bas sólo: Největší sílu máme v naději a víře.

Jana: Člověk by řekl: je po všem, a vtom se někde rozezpívá červenka.

Markéta a Kateřina: Dcero boží, tak už pojď!

Jana: A najednou se bůhvíodkud zvedne ostrý větřík a začne dout, odněkud na vás padá vlahý deštiček. To pak musíte zavřít oči a počítat do tří a všechno se změní! To se musí počítat do čtyř a všechno se změní...! Všechno je bílé! Všechno je růžové! Všechno je zelené!

Sbor: Hnul se les, zástupy stromů, už jde, krok a krok a stále dál. Největší sílu máme v naději a víře. Dcero boží, dcero boží, tak už pojď!

Jana: Zabránit jabloni, aby nekvetla, to by mohl chtít jen prohnáný bídák. Anebo zabránit třešni, aby neurodila celou hromadu krásných třešniček. Na to by si musel přivstat časně zrána, jak říká můj otec! Tou dobou začínají mluvit Kateřina a Markéta.

Basy: Kolohnát, Nemehlo, Vetřelec, Loužička tvrdí, žes propadla klamu.

Jana: A když Jana v měsíci máji vsedne na svého válečného koně, jen prohnáný bídák by mohl zabránit celé Francii, aby se nepohnula. Neslyšíš ze všech stran, jak pouta praskají a lámou se? Mám spoutané ruce, och, to je k smíchu. Na mne si nepřijdou! Viděl, co dokáže Jana, když má v ruce meč! Teď už chápeš ten meč, který mi dal svatý Michal? Ten meč! Ten jasný meč! Nejmenuje se nenávisť, jmenuje se láska.

Dětské hlasy: Teď nastokrát děkujeme vám
a vašim vzácným přímlovám,
ať Bůh je milostivý k nám,
když opouštíme jeho chrám —
sám Pán Bůh!

Kateřina: Rouen! Rouen! Rouen!

Jana: Rouen! Rouen! Tys upálil Janu z Arku, ale já jsem silnější než ty a nikdy si na mne nepřijdeš. Největší sílu máme v naději a víře! Ale víra je nejsilnější.

Sbor: Nemehlo, Kolohnát, Loužička, Vetřelec.

Dcero boží, tak už pojď!

Největší sílu máme v naději a víře. Ten kdo radost má, ten je nejsilnější.

Markéta a Kateřina: Dcero boží, tak už pojď!

Markéta: Spíra! Spíra! Spíra! Spíra!

Jana: A pak je Bůh! A pak je Bůh, Bůh všemohoucí.

Dětský hlas sólo: Už je máj, měsíc máj, už je milý měsíc máj.

X. TRIMAZO

Jana: Kdo může dát svůj koláček

a jedno z bílých vajíček?

Jednu jedinou slzičku pro Janu! Jednu modlitbičku pro Janu!

Aspoň jedinou vzpomínku pro Janu!

Já nemám žízeň ani hlad,

jen svíčičku chci obstarat

a Svaté Panně k nohám dát.

Já budu ta svíčička.

XI. JANA Z ARKU V PLAMENECH

Panna Marie: Ten čistý plamen přijímám.

Sbor: Psáno je Jana. Psáno je kacířka. Psáno je čarodějka, zlo a zkáza
všeho světa. K tomu jí pomohl ďábel.

Jana, Jana! Svatá Jana! Jana, Jana panenská!

A teď to má! Jak by ne, spískala to sama!

Je to tak! My víme, co od ní pochází. Bez ní by moh' být u nás klid.

Ona porazila Angličany. A s ní přišel do Remeše sám náš král a pán. K tomu jí
pomáhal Bůh.

Jak by ne! Spískala to sama. Psáno je kacířka. Psáno je čarodějka. Zda při ní
stojí Bůh anebo ďábel, ať rozhodne oheň.

Jana: Moje Francie! Moje Francie! Opravdu, opravdu mě chceš upálit zaživa?

Sbor: Pochválen buď oheň, bratr náš, on má sílu, moc, žije, hoří spaluje, ne-
úplatný je. Jako by právě procitla ze sna. Pochválen buď oheň, bratr náš, moudrý
soudce, který od těla duši oddělí. Zůstane jen prach, zbude duše bez těla.

Jana: A ten kněz, teď tu ještě stál a dával mi číst v knize — už je pryč, opouští
mě, ustoupil, je pryč, a já jsem sama.

Panna Marie: Jano, Jano, ty nejsi sama.

Jana: Nějaký hlas nade mnou — slyším, jak říká: Jano, ty nejsi sama.

Sbor: Jano, Jano, ty nejsi sama. Je tu přece lid, čeká a vzhlíží k tobě.

Jana: Já nechci umřít! Mám strach!

Sbor: Tak prý, že nechce ještě umřít. Ona prý má strach. Je vlastně malá, ma-
ličká. Je malá ještě, chudinka.

Jeden z kněží: Tak podepiš! Podepiš ten papír! Přiznej, přiznej, že jsi lhala!

Jana: Jak můžu podepsat, když mám spoutané ruce?

Kněz: Sejmou ti pouta.

Jana: Mne drží jiná pouta, silnější.

Kněz: Jaká pouta jsou silnější?

Jana: Silnější, než tahle ze železa, jsou pouta lásky. Láska mi svazuje ruce
a brání mi podepsat. Pravda mi svazuje ruce a brání mi podepsat. Nemůžu! Ne-
můžu lhát!

Panna Marie: Jano, Jano, jen ohni důvěřuj a budeš svobodná.

Sbor: Pochválen buď oheň, bratr náš, čistý je, živý, sžíravý, palčivý, všechno
zmůže, nezdolný vítěz, teď bude soudit. Pochválen buď oheň, bratr náš, on je
zachránce duše, on má zas do země vrátit vše, co je popel a prach.

Jana: Matko! Matko nade mnou! Ach, bojím se ohně — taková boří!

Panna Marie: A není Jana, není ona sama veliký plamen? Je smrtelná — ale tělo stále nepouští, nechce dát mou dceru Janu?

Sbor: Z Jany vyšlehla teď Jana. Z ohně vyšlehl teď plamen.

Panna Marie: Oheň, ten přece musí jen žhnout? Veliký plamen uprostřed Francie, ten přece musí, ten musí vždy žhnout a žhnout?

Sbor: Pochválena buď sestřička Jana, svatá, čistá, živoucí, planoucí jako výzva, vzpřímená, vítězná, oslnivá. Pochválena buď sestřička Jana, která stojí navěky uprostřed Francie jako čistý plamen.

Panna Marie, Markéta, Kateřina, dětské hlasy:

Jano, Jano, Jano, dcero boží, dcero boží, pojď!

Pojď! Pojď! Pojď!

Jana: Ještě mě drží pouta!

Sbor: Ten, kdo radost má, ten je nejsilnější. Největší sílu má, kdo ví, co je láska. A pak je Bůh, Bůh všemohoucí.

Jana: Už jdu! Už jdu! Zlomila jsem je! Převala! (zlomí okovy)

Sbor: Ta pouta, co k Janě poutala Janu. Ta pouta, co k duši poutala tělo.

Jan: Radost je nejsilnější! Láska je nejsilnější! Bůh je všemohoucí.

Panna Marie, Markéta, Kateřina, dětské hlasy, sbor: Jen ten, kdo je schopen život dát, má-li opravdu rád, ví, co je láska.